

Мартиненко В.О. к. держ. упр., доцент

ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ ПРИРОДООХОРОННИХ ЗАХОДІВ

Найважливішою складовою частиною розвитку суспільства є сприятливий екологічний стан навколишнього середовища. Існуюча в Україні економічна ситуація явно не сприяє його покращенню. До сих пір мають місце адміністративно-командні методи вирішення екологічних питань. Причиною цього є як недостатнє фінансування, так і відсутність ефективних фінансових важелів регулювання екологічних процесів. Це пов'язано з тим, що система еколого-економічного регулювання та фінансування природоохоронної діяльності в Україні поки що перебуває в процесі становлення і в ряді сегментів залишається нерозвиненою. Передусім це стосується розширення бази екологічного оподаткування, механізмів кредитування природоохоронних заходів комерційними банками, екологічного страхування, важелів стимулювання екологоорієнтованої поведінки суб'єктів господарювання тощо.

Такий стан справ вказує на нагальну необхідність пошуку дієвих інструментів вирішення завдань щодо охорони навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів. Як слушно зауважують вітчизняні вчені [1], чином дієвим інструментом є використання економічних механізмів природокористування. Одним з таких механізмів має бути банківський кредит, який в умовах обмеженістю бюджетного фінансування природоохоронних заходів стає одним із основних джерел фінансування поточних екологічних проектів господарських формувань. Наприклад, частка цього фінансового механізму у фінансуванні природоохоронних заходів у Польщі становить 85 %.

Як свідчить досвід зарубіжних країн, екологічне кредитування слід здійснювати на пільгових умовах застосовують такі форми кредитних пільг, як:

- за термінами кредитування;
- за процентними ставками (аж до безпроцентних умов використання

позики);

- за обсягами кредитування;
- за гарантіями за кредит [2].

При цьому, форму пільгових умов вибирають залежно від конкретної ситуації (об'єкта кредитування, позичальника).

Проте зараз в Україні операції з надання кредитних ресурсів для реалізації природоохоронних проектів у вітчизняній банківській практиці майже не використовуються через:

- відсутність дієвих механізмів стимулювання участі банківських установ у кредитуванні інноваційного бізнесу;

- відсутність ефективної системи відбору найбільш ефективних екологічних проектів;

- наявність високого ступеня ризику непогашення кредитів через відсутність гарантій досягнення очікуваного результату чи відсутність у позичальника необхідних коштів;

- тривалі терміни кредитування, необхідні для реалізації проектів;

- високі розміри процентних ставок за такими кредитами;

- відсутність у банків досвіду кредитування інноваційної екологічної діяльності [3].

Для поживлення процесів кредитування сфери охорони навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів в Україні, доцільно було б запровадити такі важелі, як дотації до процентних ставок за кредитами, які, наприклад, надаються державою банкам за умов інвестування коштів у науково-технічну та інноваційну діяльність пріоритетних галузей та виробництв. Зокрема, слід реалізувати відповідні заходи і у сфері фінансово-банківської діяльності, а саме:

- встановити для банків, які здійснюють пільгове довгострокове кредитування екологічних проектів, знижених ставок норми обов'язкового резервування коштів;

- запровадити механізми державного страхування кредитів, наданих

підприємствам, що розробляють та впроваджують інноваційні екологічні проекти;

- підвищити доходність кредитно-інноваційних операцій банків шляхом звільнення від оподаткування прибутку банків, отриманого від операцій з екологічного кредитування терміном більше як на три роки;

- знизити ставки оподаткування на ту частку прибутку банків, яка спрямовується ними на фінансування екологічних проектів;

- забезпечення зниження ризику банківського кредитування інноваційних проектів через впровадження механізму довгострокового рефінансування НБУ, виходячи з наявності високоефективних інноваційних проектів, що мають стратегічний пріоритет з точки зору цілей державної економічної політики тощо.

Таким чином, для активізації банківського кредитування природоохоронних заходів необхідно створити таке економічне та правове середовище, яке б дозволило банківським установам сприяти вирішенню екологічних проблем в Україні, здійснювати кредитну підтримку екологічних проектів та стимулювати запровадження природоохоронних та ресурсозберігаючих заходів суб'єктами господарювання у виробничий процес. Вирішення усіх цих проблем без участі українських банків є просто неможливим.

Список літератури

1. Веклич О.О Удосконалення системи екологічного оподаткування. // Фінанси України. 2001. №2 – С. 3-11.

2. Левандівський О. Т. Інструменти фінансово-економічного регулювання природокористування та відтворення природних ресурсів [Електронний ресурс] / О.Т.Левандівський. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2010_1/91.pdf.

3. Прасвлова, С. Особливості формування кредитної політики банків України з довгострокового інвестування [Текст] / С. Прасвлова // Вісник НБУ. – 2004. – № 11. – С. 58–61.